

Digitale oprichting bv

Hoe gaat dat over de grens?

Vanaf 1 augustus 2021 moet het binnen de Europese Unie mogelijk zijn online een bv op te richten. De digitale oprichting van een bv maakt de weg vrij voor een digitale notariële akte. Een aantal landen werkt al langer met digitale akten. Wat zijn de ervaringen van buitenlandse vakgenoten? En wat vinden ze van het online oprichten van bv's?

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

In Oostenrijk wordt voor het op afstand passeren van notariële akten sinds enige maanden gebruikgemaakt van videoconferencing. Het is niet de eerste kennisgeving van het Oostenrijkse notariaat met het digitale proces. Al twintig jaar worden akten opgeslagen in een elektronisch archief dat is opgezet door de beroepsorganisatie. Ook bestaat er sinds 2007 de mogelijkheid een akte digitaal te passeren. Een optie waarvan cliënten maar mondjesmaat gebruikmaken, is de ervaring van Alexander Winkler, notaris in Wenen. 'Dat heeft te maken met de voorwaarde van een elektronisch identiteitsbewijs dat je in Oostenrijk moet hebben. Dat zorgt voor de digitale handtekening. In Oostenrijk hebben niet veel mensen zo'n pas. De meeste cliënten vinden het geen probleem om naar een notariskantoor te gaan. De innovatie gaf het werkproces van de notaris in Oostenrijk wel een duw. Ieder notariskantoor moest bijvoorbeeld sinds 2007 elektronisch met rechtbanken communiceren. Dat het verplicht

was, gaf wel wat gemor, maar al na drie maanden verstomde de kritiek toen iedereen zag dat het proces veel efficiënter werd.'

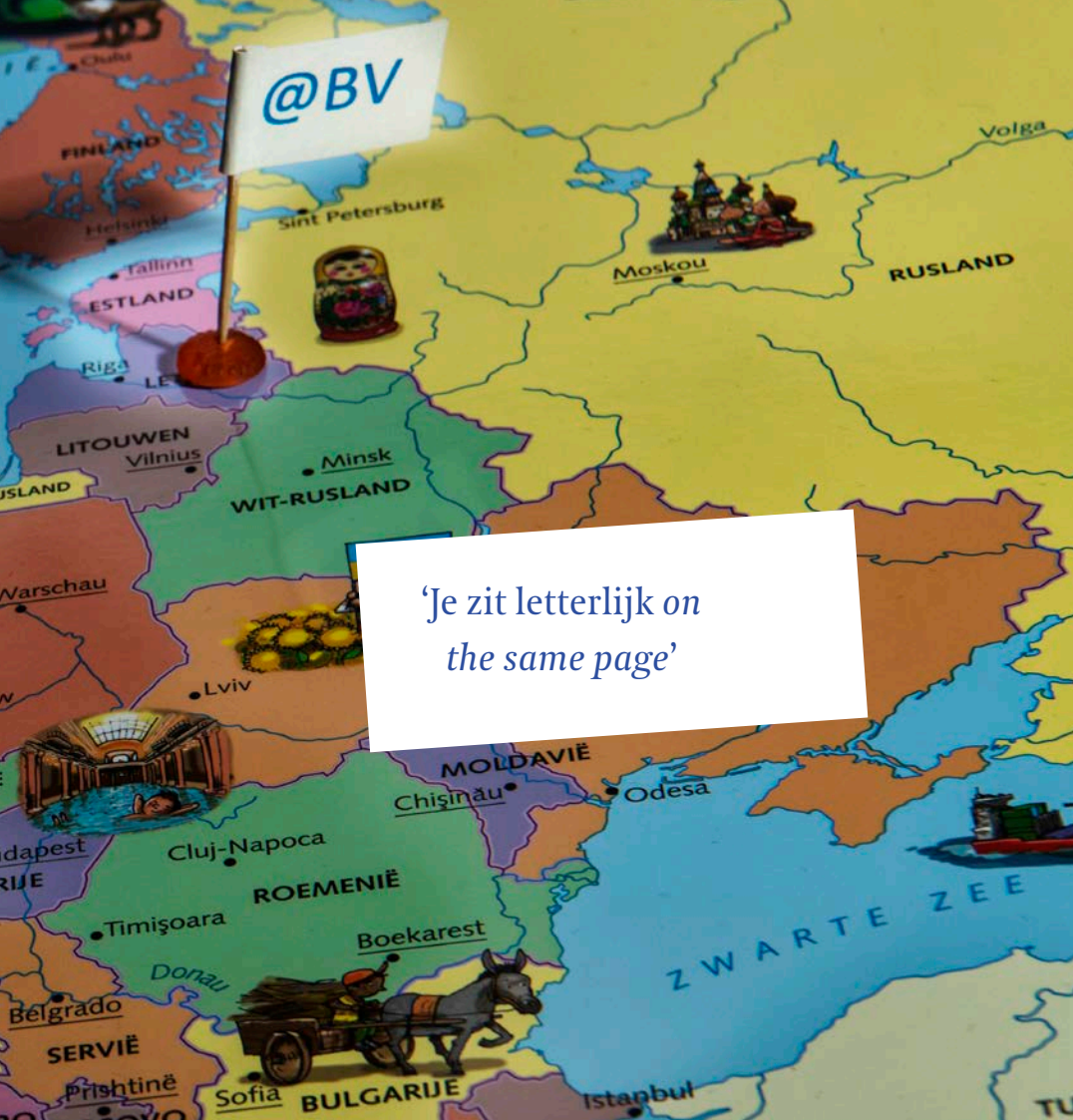
DATAROOM

Via een videoconferencing een bv oprichten, klinkt laagdrempelig, maar voordat het zover is, wordt eerst een identificatieproces afgewerkt. Winkler: 'Wanneer een cliënt zich via de website heeft gemeld bij de notaris geeft hij zijn contactgegevens. Vervolgens wordt in een videoverbinding via een protocol de identiteit van de persoon vastgesteld. Er is een hoger risico op fraude als iemand niet fysiek aanwezig is op een notariskantoor. Daarom gebruiken we dezelfde technologie die banken gebruiken. Daarna doet de notaris een achtergrondcheck. Als alles in orde is, krijgt de cliënt van de notaris een elektronisch identiteitsbewijs waarmee hij later in het proces een digitale handtekening kan zetten. Hierna opent de notaris een dataroom, een beveiligde virtuele ruimte waar beiden toegang toe hebben. De notaris bewaart hier de ontwerpakte. De klant kan daar vragen over stellen

en benodigde documenten in de dataroom plaatsen. Als alle voorbereidingen zijn afgerond, start de notaris een videoconferencing waarbij alle betrokkenen aanwezig zijn. Nadat de akte is voorgelezen en de notaris uitleg heeft gegeven, wordt deze ondertekend. Dat kan via een laptop of smartphone waarmee is ingelogd in de dataroom. Hierna haalt de notaris het uit de dataroom en ondertekent het met zijn eigen digitale handtekening.' Zelf heeft Winkler nog geen ervaring met het digitaal oprichten van een bv. 'Van collega's hoor ik dat het wel wennen is om de nieuwe technologie onder de knie te krijgen. Vroeger schoof je cliënt zijn stoel naar voren om aan je bureau zijn handtekening te zetten. Nu moet je via een videoverbinding communiceren en tegelijkertijd inloggen op een dataroom. Ik zie het vooral als een nieuw instrument. Het zal niet direct stormlopen maar het is goed dat we het hebben.'

EVOLUTIE

In Frankrijk werd de eerste digitale akte in 2008 opgesteld. Tegenwoordig is 70 procent van de notariële akten papierloos. Toch is er eerder sprake van een evolutie dan een revolutie, vindt François-Xavier Bary, verantwoordelijk voor ICT-projecten binnen de Franse notariële beroepsorganisatie.

'Je zit letterlijk on the same page'

'De adaptatie van de nieuwe technologie is als een sneeuwbal gegaan. In het begin was er wat aarzeling, maar inmiddels zijn er daadwerkelijk papierloze notariskantoren. Wat de acceptatie vergemakkelijkt heeft, is dat het niets aan de positie van de notaris veranderd heeft. De identificatie is nog steeds hetzelfde. Een cliënt moet naar het notariskantoor komen voor de digitale ondertekening via een tablet. We gebruiken wel videoconferencing, maar alleen als de cliënt zich op het kantoor van een andere notaris bevindt. Het wordt vooral gebruikt bij de voorbereiding.' Maar wat zijn de voordelen van een digitale akte voor de cliënt als zijn fysieke aanwezigheid vereist is? Bary: 'Het is efficiënter. Je hoeft in het geval van een digitale akte niet meer iedere pagina te paraferen. Bij een akte die zo honderd pagina's kan beslaan, is dat prettig. En tijdens het voorlezen van de akte kijk je naar hetzelfde scherm. Je zit letterlijk *on the same page*. Voor de notaris is het hele proces efficiënter. Hij is geen tijd meer kwijt met het versturen van akten en heeft geen groot papieren archief meer nodig.'

RELEVANT

Bary verwacht niet dat de Europese richtlijn voor grote veranderingen in het Franse notariaat zal zorgen. 'In Frankrijk houden

notarissen zich in het algemeen minder bezig met het oprichten van een bv. Ze hebben niet het monopolie op het ondernemingsrecht. Je kunt daarvoor ook terecht bij accountants en advocaten. Het gros van de notarissen houdt zich met familierecht bezig. Maar het is evengoed een ontwikkeling die we toejuichen. Om jezelf relevant te houden, moet je nieuwsgierig zijn en nieuwe technologie omarmen. Als je er bang voor bent, word je overbodig.'

LUTTELE MINUTEN

Al ruim tien jaar kunnen inwoners van Estland digitaal een onderneming oprichten. 'Het e-Business register maakt het mogelijk een nieuw bedrijf op te richten in slechts luttele minuten', vermeldt de website e-estonia.com trots. 'Zonder dat u een notaris nodig heeft.' Sinds vijf jaar is deze dienst ook toegankelijk voor ondernemers met een andere nationaliteit. Het enige wat je nodig hebt, is een speciale e-Residency card. Met dat identiteitsbewijs kun je vervolgens met een muisklik een kapitaalvennootschap oprichten. 'Notarissen waren niet blij met deze maatregel', stelt Katrin Sepp, kandidaat-notaris bij de Notaris-kamer in Estland. 'Het beleid kwam op een ongelukkige manier tot stand. Aanvankelijk werd door beleidsmakers aan ons gevraagd om het notariële proces te versnellen. Zorg

ervoor dat ondernemers in twee dagen een onderneming kunnen oprichten. Een onmogelijke opgave. De economie was *booming*. Cliënten stonden bij notariskantoren in de rij. Daardoor duurde het vaak maanden voor alle noodzakelijke taken waren verricht. Toen bleek dat de notariële beroepsgroep niet aan die eis kon voldoen, besloot de overheid zonder ons verder te gaan en werd het e-Business register ontwikkeld.'

ADERLATING

De gevolgen voor de beroepsgroep zijn te overzien, aldus Sepp. 'Het zorgt voor een derving van inkomsten, maar dat wordt deels gecompenseerd doordat sinds 2010 echtscheidingen geregeld kunnen worden bij de notaris. Dat heeft ertoe geleid dat steeds meer notarissen zich als mediator aanbieden. De afwezigheid van een controlerende notaris bij het

‘Hoe groot het effect is van het ontbreken van een poortwachtersrol weten we niet’

oprichten van een bv is vooral voor het rechtsverkeer een aderlating. Het veroorzaakt ruis. Er worden door ondernemers bedrijven opgericht zonder dat ze deugdelijk geadviseerd zijn. In de start-upfase maakt het misschien niet uit, maar zodra ze gaan groeien, ontstaan er problemen. En dan zijn er nog de bedrijven die als dekmantel voor illegale activiteiten fungeren. Een notaris heeft de kennis om verdachte omstandigheden te signaleren. Hoe groot het effect is van het ontbreken van een poortwachtersrol weten we niet. Er zijn geen cijfers over.’

ANDERE BOEG

Dit jaar start de Estse notariële beroepsorganisatie een pilot waarbij met identificatie op afstand wordt geëxperimenteerd bij een aantal notariële taken zoals het opmaken van een huwelijksakte, het afhandelen van erfenissen en nalatenschappen en het overdragen van aandelen. Sepp: ‘In eerste instantie zou de pilot worden uitgevoerd met ambassades zodat burgers in het buitenland via een ambassade in een videoconferentie akten digitaal zouden kunnen ondertekenen. Het bleek echter dat maar drie ambassades de mankracht en het geld hadden om deel te nemen aan de pilot. We besloten het toen over een andere boeg te gooien. De pilot focust nu vooral op cliënten

die al een relatie met hun notaris hebben. Daarmee spreekt de notaris een wachtwoord af. Daarnaast moeten zij zich met een elektronisch identiteitsbewijs identificeren. Met deze oplossing komen we tegemoet aan een aarzeling bij een deel van de beroepsgroep. Ik ben zelf van een nieuwe generatie en zie nieuwe technologie als een uitdaging, maar dat geldt niet voor iedereen. Sommige oudere nota-

rissen komen nog uit de Sovjettijd. Die zijn gewend om de cliënten in hun kantoor te zien. Ze zijn bang dat als een cliënt voor een camera zit tijdens een videoconferentie hij misschien buiten beeld onder schot wordt gehouden.’ ■

WAT BETEKENT DE EUROPESE RICHTLIJN VOOR NEDERLAND?

Op grond van de Europese Richtlijn digitalisering en oprichting van kapitaalvennootschappen moeten bv's volledig online kunnen worden opgericht zonder dat de oprichters fysiek voor de notaris moeten verschijnen. Als de oprichting langs digitale weg plaatsvindt, hoef je niet langer fysiek aanwezig te zijn in het land waar je een bv wilt oprichten. Naast een digitale akte zullen daarom ook digitale identificatie en digitale ondertekening mogelijk moeten worden gemaakt. De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie pleit al

langer voor een digitale akte. Een akte die niet op papier maar als digitaal document wordt ondertekend. Voorwaarde is wel dat de juiste tools worden gebruikt om fraude en misbruik te voorkomen. Denk aan videoconferentie, digitale identificatie en digitale ondertekening. In Nederland is hiervoor met NotarisID al een belangrijke stap gezet. Hiermee kun je een akte digitaal ondertekenen en de ondertekenaar identificeren. Binnen de CNUe (Council of the Notariats of the European Union) werken de verschillende notariaten samen om zoveel mogelijk van elkaars projecten te leren.